

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษา “การศึกษาพัฒนาการของการศึกษาระบบเปิดในประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของการศึกษาระบบเปิดในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาจุดแข็ง ศักยภาพ และการใช้ประโยชน์การศึกษาระบบเปิด
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาระบบเปิดของประเทศไทย
4. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยเปิดใน

อาเซียน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาพัฒนาการของการศึกษาระบบเปิดในประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์การศึกษาระบบเปิด ของสถาบันการศึกษา หน่วยงานและองค์กรการศึกษาในต่างประเทศมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาพัฒนาการระบบเปิดในประเทศไทยว่าเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ เอกสารและ งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษาระบบเปิด โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงอย่างมีเกณฑ์ (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสังเคราะห์เอกสารการศึกษาระบบเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบบเปิด ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาจุดแข็ง ศักยภาพ และการใช้ประโยชน์การศึกษาระบบเปิด ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลจากความคิดเห็นของบัณฑิต ผู้บริหาร อาจารย์ มาทำการสังเคราะห์หาประเด็น ความเหมาะสม สรุปเป็นจุดแข็ง ศักยภาพ และการใช้ประโยชน์การศึกษาระบบเปิด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ บัณฑิต/ผู้บริหาร/อาจารย์ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กลุ่มตัวอย่าง คือ

กลุ่มที่ 1 บัณฑิตระดับปริญญาตรีจากทุกสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งสำเร็จในปีการศึกษา 2557 จำนวน 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจัดชั้นและสัดส่วน ใช้ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาแยกตามสาขาวิชาในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

กลุ่มที่ 2 คณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยเลือกคณาจารย์ 12 สาขาวิชา อาจารย์ประจำสำนักเทคโนโลยีการศึกษา และอาจารย์ประจำสำนักทะเบียนและวัดผล ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามสัดส่วนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาระบบเปิด

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามบัณฑิตแบบสัมภาษณ์คณาจารย์ และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะเด่น จุดแข็ง ศักยภาพ การใช้ประโยชน์ ของการศึกษาระบบเปิด ตลอดจนแนวทางการพัฒนาสู่การศึกษาระบบเปิด โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยที่ออกแบบเครื่องมือร่วมกันระหว่างนักวิจัยแต่ละประเทศ (OU5) เพื่อความสอดคล้องและตรงประเด็นที่ต้องการศึกษา ดังนี้

- แบบสอบถามบัณฑิต ประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดของการศึกษา และการศึกษาระบบเปิด

- แบบสัมภาษณ์คณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ แนวคิดการศึกษาทางไกล การศึกษาระบบเปิด และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนสู่การศึกษาระบบเปิดให้มากยิ่งขึ้น

- แบบสัมภาษณ์วิพากษ์ผู้บริหาร มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะเด่นสำคัญ เป็นจุดแข็งที่เป็นข้อได้เปรียบของการศึกษาทางไกลและการศึกษาระบบเปิด ตลอดจนแนวทางการพัฒนาสู่การศึกษาระบบเปิดอย่างแท้จริง

วิธีการเก็บข้อมูล สอบถามความคิดเห็นของบัณฑิต จากแบบสอบถาม และสัมภาษณ์วิพากษ์ผู้บริหาร/คณาจารย์

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแนวคิด ทฤษฎี สื่อการเรียนการสอน จากชั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อหาข้อค้นพบว่าการศึกษาระบบเปิด ของมสธ. มีจุดแข็ง ศักยภาพ และการใช้ประโยชน์การศึกษาระบบเปิดอย่างไร เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาระบบเปิดของประเทศไทย

ในกลุ่มที่ 3 ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผู้วิจัยเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารแลกเปลี่ยนกันในแต่ละหัวข้อที่เป็นองค์ประกอบของการศึกษาระบบเปิด ผู้วิจัยตั้งประเด็นคำถาม ตามเครื่องมือการวิจัย และชักชวนให้ผู้บริหารร่วมการสนทนาได้พูดคุย ซึ่งมุ่งเน้นการเจาะลึก

ลงไปในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละองค์ประกอบหลักด้านต่างๆ องค์ประกอบย่อยและแนวปฏิบัติ หรือประเด็นอื่นๆ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล เหตุการณ์หรือ สถานการณ์แวดล้อมขณะนั้น เพื่อสร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่บันทึกไว้มาวิเคราะห์สังเคราะห์ตามองค์ประกอบของการศึกษาระบบเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมมนาวิพากษ์ ได้รายการข้อมูลความคิดเห็นของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการจัดการศึกษาระบบเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามประเด็นเนื้อหาที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการพัฒนาการศึกษาระบบเปิดของประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อได้แนวทางการศึกษาระบบเปิด ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญการศึกษาระบบเปิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบวิเคราะห์การศึกษาระบบเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำรายการข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศ

2. สรุปเป็นตารางวิเคราะห์การศึกษาระบบเปิด ที่มีข้อมูลในองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยแล้วทำเป็นตารางวิเคราะห์แนวทาง

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยเปิดในอาเซียน

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์ เพื่อนำข้อมูลจากความคิดเห็นของอาจารย์/นักวิจัยจากการประชุมร่วมกันของนักวิจัย OU5 มาทำการสังเคราะห์ หาประเด็น ความเหมาะสม สรุปเป็นจุดแข็ง ศักยภาพ และ การใช้ประโยชน์การศึกษาระบบเปิด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์/นักวิจัยจากการประชุมร่วมกันของนักวิจัย OU5 จำนวน 5 คน

การเก็บข้อมูล จากที่ประชุม OU5 ในงานสัมมนา การประชุม OU5 Meeting ณ ประเทศเวียดนามและอินโดนีเซีย โดยการประเมินร่างกรอบการศึกษาระบบเปิดมาตรฐานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยเปิดในอาเซียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและสังเคราะห์ข้อมูลจากการประชุม ได้เอกสารสรุป การศึกษาระบบเปิดในกลุ่ม OU5

การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบประเมิน ในส่วนที่เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จะดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำข้อมูลจากการประเมินมาแจกแจงความถี่ ค่าความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ คำถาม และหาค่าร้อยละของแต่ละความเห็น
2. แจกแจงค่าความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อคำถาม คือ

มีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด	มีค่า	5
มีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยมาก	มีค่า	4
มีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยปานกลาง	มีค่า	3
มีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยน้อย	มีค่า	2
มีความเหมาะสมในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่า	1
3. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความเห็นในแต่ละข้อคำถาม
4. พิจารณาค่าของความเห็นโดยเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายในแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	ดีมาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

ที่มา: ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.